

Gerevich József
Teremtő vágyak
Noran Libro Kiadó, 2016, 160 oldal, 4990 Ft

Óriási érdeklődés kísérte a Noran Libro Kiadónál megjelent könyvnek bemutatóját a Magyar Nemzeti Galériában. Minek tulajdonítja ezt az érdeklődést? Az emberi kíváncsiságnak, a művészek és műzsák közötti titkok varázslatának?

A *Teremtő vágyak* megjelenése nem előzmények nélküli. Tíz éve osztom meg a tágabb szakma képviselőivel művészetpszichológiai gondolataimat, az elmúlt hat évben két művészeti blogot indítottam az Interneten, és a Facebook-oldalamon is folyamatosan adok tájékoztatást műhelygondolataimról. A csaknem kilencezer követő már régóta várta a könyvem megjelenését, tanítványaim és barátaim úgyszintén. Apró kis történet-törödékeket adtam közre, a befejezés csattanója nélkül, ezzel is felkeltve az érdeklődést. Azt hiszem, a kíváncsiságot nehéz lenne ennél jobban felcsigázni.

Ön pszichiáterként vált ismertté, aki a pszichiátriai betegségek teljes spektrumának diagnosztikájával és kezelésével foglalkozik. Azt viszont kevesen tudják, hogy az 1970-es évek második felében művészet-terápiás osztályt szervezett a

Művészetből sosem elég

Gerevich Józsefet kérdezi László Ágnes

Pszichiátriai Klinikán, és a mai napig alkotó pszichiátriai betegekkel is foglalkozik. A művészetek iránti elkötelezettségében milyen szerepet játszott az, hogy művészettörténész családban nőtt fel?

Gyermekkoromban erős diskurzus zajlott a családban a művészetéről, könyvekről, versekről, képekről, szobrokról és filmekről. Nem kellett magamtól kitalálnom, milyen képeket néztek meg, milyen kiállításra vagy színházi előadásra menjek, vagy milyen könyvet olvassak el.

Tízéves koromban adta apám a kezembe a *Bováryné*t, 12 évesen kaptam nővéremtől Hölderlin verseskötetét és Pirandello válogatott novelláit. Közös nyaralásaink műemlékek, templomok, freskók társaságában zajlottak. Az orvosi pálya mellett író, színház- és filmrendező szerettem volna lenni. Végül az orvosi pályát választottam, de azt a szakterületét, amely a legközelebb áll a művészethez, a pszichiátriát. Az általam vezetett rehabilitációs osztályon a művészet valamennyi ága intenzíven volt jelen, még színházat is rendeztünk a páciensekkel.

A művészetek – legyen szó zenéről,

táncról, festészetéről, szobrászatról, irodalomról, filmről – ismerete, szeretete miként hat az ember pszichéjére, gondolkodására, életérzésére. Beszélhetünk-e a művészetek iránti függőségről, annak jó vagy rossz hatásáról?

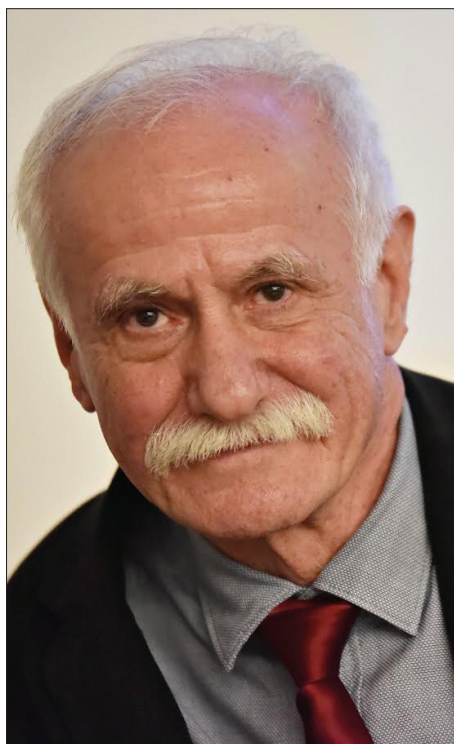
Véleményem szerint a művészet mind érzelmi, mind intellektuális síkon fejleszti a fejlődésben lévő gyermeket és a felnőttet egyaránt. A képzőművészet és a film a vizuális kultúra, az irodalom a verbális kultúra fejlesztéséhez is hozzájárul. Nem hiszem, hogy beszélhetünk művészetfüggőségről, a művészetből soha nem elég. Viszont kétségtelen, hogy rossz irányba is fordítható, gondoljunk csak a híres Werther-effektusra, vagyis arra, hogy Goethe hőse több fiatal öngyilkosságához járult hozzá. Vagy Bergman *Rítus* című filmjére, ahol egy színházi produkció a néző halálát okozta. Azt a tévhitet kell mindenképpen eloszlatni, hogy az alkotás meggyógyítja a pszichiátriai betegséget, mert ez nincs így. Nagyon sok tényezőnek kell jelen lenni és egy irányba mutatni ahhoz, hogy a gyógyulás bekövetkezzen.

A kötet fülszövegében azt írja, hogy a műalkotások titkait kutatta és arra lett figyelmes, hogy a festményeknek, szobroknak személyes történetük van, amely felfejthető a művész életrajzi dokumentumain keresztül. Ön szerint a személyes történetek ismerete segíthet abban, hogy azokat, akiket eddig nem érintett meg a festészetben rejlő szépség, tudás, érzelem, azok így felfedezzék maguknak a műalkotásokat?

A *Teremtő vágyak* című könyvben leírt történetek elsősorban azokra hathatnak jótékonyan, akik nyitottak a művészet iránt, de egyes műalkotásokkal, képekkel nem tudnak mit kezdeni, vagy csak egy olvasatát ismerik. Ők beleborzonghatnak abba, milyen mély, összetett, többrétegű jelentés húzódik meg egy-egy látszólag egyszerű kép mögött is, mint például Vincent van Gogh üres széke. Bár a történetek egy része, hogy úgy mondjam, önállóan is megáll, annyira izgalmas, rendhagyó, vagy fordulatos, óva intenék bárkit is attól, hogy kiragadja ezeket a műalkotások szövetéből.

A könyvbemutatón azt mondta, hogy a művészi önkifejezés formái foglalkoztatták, amikor a könyv megírásába fogott. Olyan fogalmakra keresett és talált példákat a világhírű festők munkásságában, életében, mint például a vágyak teljesülése, az önmegjelenítés, a kódolt üzenetek, a találkozásélmény, a kapcsolat, az interperszonális művészet, és képek, amelyek soha nem hagyják el a műtermeket. Érte-e meglepetés vizsgálódásai közben?

A művészet rengeteg meglepetéssel szolgál. Amikor már biztos vagyok abban, hogy rájöttem egy összefüggésre, máris rám cáfol egy festmény,

egy művészi attitűd vagy egy egész életmű. Roppant egyszerűnek tűnt felosztani például a művészeket személyes és személytelen típusra; előbbire Munch, Vincent van Gogh, Kahlo, Kokoschka vagy Proust szolgáltatott példát, utóbbira pedig Flaubert, Dürer, Cézanne és Duchamp. Aztán hirtelen rá kellett döbennem, hogy vannak olyan művészek, akik a művükön keresztül „élnek”, akiknek az életében teljesen összefonódik a művészi és a hétköznapi valóság. S bár ez a személyes bevonódás ismérve, mégis inkább személytelen művészekre jellemző. Flaubert például teljesen azonosult a hőseivel, velük kelt, velük feküdt. Ugyanez történt Salingerrel: a fiktív családjával élt, és ha valaki közülük megbetegedett, egész nap homeopátiás szerek adagjait méricskélte, hogy meggyógyítsa a „páciens”t. Duchamp pedig azt is műalkotásnak élte meg, amikor a meztelen Eve Babitzcal leült sakkozni. Egy fotó is megörökítette ezt az eseményt. Akkor most ki a személyes és ki a személytelen művész?

A színes képekkel gazdagon illusztrált kötet huszonöt világhírű festőművész – többek között Picasso, Modigliani, Frida Kahlo, Schiele, Manet, Munch, Gauguin, Dalí, Toulouse-Lautrec, Goya, Magritte, Kokoschka, Vincent van Gogh, Rubens – egy-egy különös, izgalmas történetén keresztül mutatja be művész és múzsája szenvedélyes viszonyát, amelyből a remekmű mint alkotás megszületik. Miért ők, miért nem mások? Mi volt a változásának a szempontja?

Az alkotókra vonatkozóan nem voltak szempontjaim, mert nem belőlük indultam ki, hanem egy-egy alkotásukból, azokból, amelyek titokzatosságukkal felkeltették az érdeklődésemet. Ez alól egyedül Marie Laurencin volt kivétel. Az ő esetében az Apollinaire-rel való kapcsolata bővült el, és az a körülmény, hogy két, más műfajban alkotó művész találkozott egymással; Apollinaire csodálatos szerelmes versekkel hálálta meg a sorsnak Laurencin szerelmét, ugyanakkor a festőnő szinte alig foglalkozott képein az Apollinaire-kapcsolattal.

Egyetért azzal, amit Vekerdy Tamás mondott a bemutatón a könyv méltatásakor, miszerint: a művészet, a mű, amely autonóm, megmutatja azt, ami kimondhatatlan?

Tökéletesen egyetérték Tamással. Ez a mondata a művészetterápia irányában is utat nyit: hiszen a pszichiátriai páciensekkel való foglalkozás egyik fontos elve, hogy a verbálisan nehezen hozzáférhető páciensek lehetőséget kaphatnak arra, hogy nonverbálisan, rajzon, festményen, zenén keresztül fejezzék ki érzéseiket, gondolataikat. Így valóban kimondhatóvá válhat a kimondhatatlan.